

CD

HET LOT van Russische kunstenaars vóór en na de Tweede Wereldoorlog was niet te benijden. Voortdurend moesten ze zich in bochten wringen om te kunnen werken in de dwangbuis van het socialistisch realisme. Zelfs wanneer ze zich betrekkelijk veilig wisten in ruil voor allerhande hand- en spandiensten aan het regime, bleek de hele Sovjet-Unie uiteindelijk een grote kooi. Zelfs binnen de buitengrenzen kon je niet zomaar van de ene regio naar de andere reizen, want er was een streng pasjesbeleid. En naar het buitenland kon je al helemaal niet.

Op 8 januari 1969 werd de vioolsonate opus 134 van Sjostakovitsj voor het eerst uitgevoerd door niemand minder dan de grote violist David Oistrach en met Mieczyslaw Weinberg aan de vleugel. Een fantastisch team van grote musici was dit voor die eerste opvoering in het hoofdkwartier van de componistenvereniging van de USSR! Voor de pianist moet het een heel emotioneel moment zijn geweest. Toen hij in februari 1953 met Oistrach een eigen werk ten gehore bracht, werd hij de daaropvolgende nacht opgepakt en verdween hij voor een tijd in de gevreesde Lubjanka-gevangenis. Omdat Stalin een maand later stierf, ontsnapte hij op het nippertje aan deportatie naar de goelag!

Deze Hänssler-cd toont heel duidelijk hoe 'Mosje' Weinberg geen kloon van Sjostakovitsj was. Weliswaar koesterde de Russische componist veel achting voor de joodse vluchteling uit Warschau en bestempelde Weinberg zichzelf als 'leerling', maar het zijn toch twee verschillende muzikale temperamenten die we hier aan het werk horen. In Weinbergs vioolsonates klinken herinneringen door aan de Pools-Joodse traditie, zonder dat hij daarbij in folkloristische sfeer blijft hangen. Hier klinkt geen vrolijke *Fiddler on the Roof* maar een Ahasverusfiguur, getroffen door lijden en onbegrijpelijk ongeluk. De werken dateren dan ook van 1947, net na de wereldoorlog. Ook Sjostakovitsj's sonate baadt in een ernstige sfeer. Het is een dramatische bezinning over het leven dat door eindigheid getekend is, een gedachte die in die periode ten volle doordringt tot het hart van de componist.

Kolja Blacher en Jasja Nemstov slagen erin om de diepte van deze muziek te vertolken. Dit is geen idyllische muziek om bij weg te dromen, want de oudere Sjostakovitsj zorgt voortdurend voor ongewone verschuivingen in toonhoogte of voor ritmeveranderingen. Zo wordt telkens weer de inkeer opgebroken door een explosieve uitbarsting van de bittere realiteit. Zo voert Sjostakovitsj de luisteraar van de 'schone schijn' naar 'het leven zoals het is'. (JC)

Sjostakovich & Weinberg, Violinsonatas, door Kolja Blacher (viool) en Jascha Nemstov (piano), SWR Music, Hänssler Classic (distributie Coda), CD93.190, 20,10 euro.

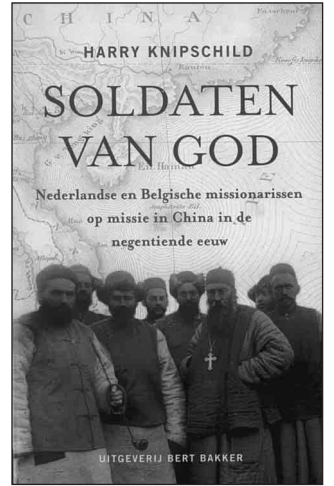
CHINA VEROVEREN VOOR GOD

AANDE vloed publicaties over China schijnt maar geen einde te komen. Dat onmetelijke land met onbegrensde markten oefent op ons een blijvende fascinatie uit. In die lange stoet boeken is bovendien menige publicatie gewijd aan de missionering. De meest recente is van de hand van Nederlander Harry Knipschild, die in de jaren 1960 en begin 1970 furore maakte als deejay van piratenzender Veronica. Op latere leeftijd is de man in Leiden geschiedenis gaan studeren en promoveerde hij op een studie over Ferdinand Hamer, de scheutisten-bisschop, die tijdens de Bokseropstand van 1900 werd vermoord en aldus de marteldood stierf.

Uit dit proefschrift distilleerde Knipschild een gepopulariseerde versie waarin hij de missieactiviteiten van de katholieken en die van Scheut in het bijzonder in China belicht. Mgr. Hamer is evenwel de gids die hij met zich meeneemt om de missiegeschiedenis van China te ontdekken. Hamers leven is de rode draad om inzicht te krijgen in de missieactiviteiten van de katholieke Kerk in de tweede helft van de negentiende eeuw. Maar ook in het katholieke leven in Nederland en in de ontwikkelingen in China in die periode.

Doordat Hamer na zijn priesterstudies werd ingelijfd door congregatie van Scheut, kunnen we ook het wederaren van de congregatie en zo ook een stukje Belgische missiegeschiedenis mee volgen. Het boek leest erg vlot, maar mist niettemin synthese en verklarende duiding. Op een sterk beschrijvende manier, gebaseerd op eigentijdse getuigenissen in missietijdschriften, brieven van scheutisten naar familie en confraters, verslagen van missionarissen aan hun oversten en Vaticaanse instanties, weet Knipschild een levendig beeld van de periode op te roepen. Het plaatje is niet altijd even fraai. Concurrentie en amateurisme, gecompenseerd door idealisme en vurige geloofsijver, voortvarendheid en niet te stuiten dadendrang, achterdocht en naijver waren de congregaties van toen niet vreemd. Maar boven alles dreef een onwankelbaar geloof de jonge idealisten. (TO)

Harry Knipschild, Soldaten van God, Bert Bakker, Amsterdam, 2008, 352 blz., 25 euro, ISBN 978 90 351 3193 4.

NIET ALTIJD REDEN TOT PANIEK

OPVOEDEN doe je niet volgens kant-en-klaarrecepten waaraan nog enkele ingrediënten dienen toegevoegd. Het is een proces van zoeken en vinden. In dit boek vindt u alvast vele aanwijzingen die mogelijk uitwegen kunnen scheppen, als het eens niet loopt zoals verhoopt.

Zeer benadrukt in dit boek wordt de dialoog. Altijd blijven praten, en lukt het niet tussen ouder en kind, dan zijn er zeker mensen te vinden met wie kindlief met vertrouwen kan discussiëren. Want vertrouwen is de voorwaarde voor elke discussie. Kinderen en jongeren zoeken referentiepunten, en de ouders blijven er altijd één, maar hoeven niet het enige referentiepunt te zijn. Dat hoeft ouders niet te verontrusten, zolang er maar vertrouwen blijft.

Ruime aandacht besteedt Peter Adriaenssens aan tieners. Het is dan ook de leeftijd dat pubers met hun kuren op de propen komen. Ook hier blijft praten noodzakelijk. School en vrienden worden belangrijker, maar ook de nieuwe media bieden andere mogelijkheden tot communicatie: chatten, sms'en en surfen. Opnieuw blijft het belangrijk dat je weet wat je kind doet. Zo raadt de auteur aan dat de ouders weten hoelang hun kind voor het beeldscherm doorbrengt, en ook wat er zich daar afspeelt. Je hoeft niet permanent erbij te gaan zitten, maar betrokkenheid is noodzakelijk.

Peter Adriaenssens houdt het in dit boek concreet. Tientallen pagina's beschrijven situaties of zoeken concrete uitwegen bij opvoedingsvragen: ADHD of gewoon een 'losbol'? Wat met piercings en tatoeages? Samen op vakantie? Drugs,... Pasklare antwoorden worden niet gegeven, wel tips om er over te praten of mee om te gaan. (TH)

Peter Adriaenssens, Gids voor succesvol opvoeden, Lannoo, Tielt, 2007, 416 blz., 19,95 euro, ISBN 978 90 209 7153 8

LICHT IN DE DUISTERNIS

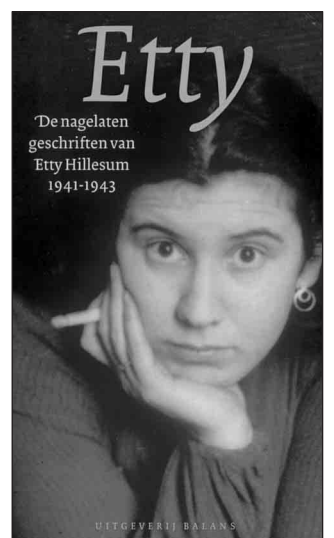
HEEL SNEL na het verschijnen in 1981 groeide *Het verstoorde leven. Dagboek van Etty Hillesum 1941-1943* uit tot een veelgelezen boek. Het is inmiddels al toe aan zijn 26ste druk, en werd intussen al in achttien talen vertaald. Het dagboek toonde de wereld een jonge hyperintelligente joodse vrouw die zich al schrijvend wil ontworstelen aan de ondergang in de jodenvervolgung. Uit alles spreekt haar onwankelbaar geloof in de menselijke mogelijkheden. Uiteindelijk stierf ze, na een passage in het doorgangskamp Westerbork, op 30 november 1943 in Auschwitz.

De persoon en het denken van Hillesum fascineerden snel verschillende groepen. Zij die zich verbonden voelden met het lot van joden bijvoorbeeld, maar ook feministen en zelfs zoekers van nieuwe spirituele wegen. De schrijfster is evenwel niet zomaar voor ieders kar te spannen. Haar verhaal en inzichten zijn dan ook bijzonder stekelig.

Naast de oorspronkelijke handelseditie verschenen later ook uitgaven met de brieven van Etty uit Westerbork. Nog later bleken er elders, bij vrienden, nog meer brieven bewaard. Dat leidde uiteindelijk tot een geheel van nagelaten geschriften, waarvan thans een nieuwe, geannoteerde editie verscheen.

De turf bevat de volledige tekst van de tien bewaard gebleven dagboeken (één cahier werd nooit teruggevonden) en alle brieven van Etty Hillesum in chronologische volgorde. Streepjes in de tekst verwijzen naar verduidelijkingen en commentaar op het einde van het boek. Figuren uit de literatuur, de politiek of de kring rond Etty krijgen verduidelijking. (EDS)

Etty Hillesum, Nagelaten geschriften 1941-1943, Balans, Amsterdam, 2008, 893 blz., 19,50 euro, ISBN 978 90 5018 812 8.

PAUL VAN NEVEL en zijn onberispelijke zangers van het Huelgas Ensemble werken gestaag voort aan de ontginning van het vroege repertoire. Op deze cd zoeken zij onverdrotten naar de *quinta essentia*, de kwintessens van de polyfonie. Wat zij zich daarbij voorstellen wordt duidelijk aan de hand van het gezongen materiaal. Daarbij komen de drie belangrijkste stijlen in de renaissance-muziek aan bod: de Romeinse polyfonie, de Vlaamse grondleggers en de laatgotische Engelse stijl.

Van Palestrina, Lassus en de schier onbekende Thomas Ashewell voert het Huelgas Ensemble telkens een mis uit. Palestrina's hooggestemde kerkmuziek voert de Vlaamse geleerde polyfonie door in een Romeinse context waar harmonie en waardigheid de bovenaan voerden. Lassus leidt ons binnen in het hofleven, een wereld van gevoel en smart. En Ashewell's *Missa Ave Maria* is dan weer een flamboyant voorbeeld van de Engelse *Lady Mass*. Prachtig toch hoe deze drie missen een hele eeuw overspannen! En leerrijk in het geval van Ashewell. Wie nu nog meent dat de vroomheid in de late middeleeuwen slechts in verval was, zal zijn oren niet geloven.

Op een tweede cd horen wij van Bill Ives met het knappe gemengde koor van Magdalen College Oxford het anglicaanse werk van William Byrd. De late zestiende eeuw in Engeland was een mijneveld. Van hogerhand werd het protestantisme immers almaar verder uitgebouwd en tegelijk liet de Queen ook nooit helemaal in haar kaarten kijken en kon ze om diplomatieke redenen misschien opnieuw van mening veranderen. Wie zich dus al te zeer in de ene of andere richting profileerde, liep gevaar.

Byrds positie was zeker netelig. In zijn hart hoopte hij op het herstel van het katholicisme en schreef hij muziek voor 'clandestiene paapse missen', maar ambtelijk was hij verbonden aan de Chapel Royal, het bolwerk dus van de staatskerk. Daarom is het des te meer verrassend dat de componist uiteindelijk meer katholieke kerkmuziek naliet dan 'protestants' koorwerk. Byrds muziek was op vele gebieden vernieuwend en innovatief en mag rustig vergeleken worden met die van zijn Europese tijdgenoten. (JC)

Palestrina, Lassus, Ashewell, la Quinta Essentia, door het Huelgas Ensemble Ensemble onder de leiding van Paul Van Nevel, harmonia mundi, HMC 901922, 15,55 euro.

William Byrd, Second Service & Consort Anthems, door het koor van Magdalen College Oxford en het instrumentaal ensemble Fretwork, het geheel onder de leiding van Bill Ives, harmonia mundi, HMU 907440, 19,60 euro.

Het wekelijkse aanbod boeken, cd's en dvd's in *Kerk+Leven* is ook te raadplegen en te bestellen via het *Mediacenter* op de website www.kerknet.be.